

แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
GUIDELINES FOR THE PROMOTION OF BEING PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY OF SCHOOLS UNDERKHONKAEN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1*

นียดา เปี่ยมพิชนะ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Niyada Piampuechana

Northeastern University, Thailand

E-mail: Niyada.Pia@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 337 คน โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร Taro Yamane (1973) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.80–1.00 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ค่ามัธยฐาน และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนี ($PNI_{Modifieds}$) ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ รองลงมา คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม

2. แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า 1) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการปฏิบัติงานแบบทีม 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูอยู่ร่วมกันโดยมีวิถีลักษณะวัฒนธรรมแบบเปิดเผย มีความไว้วางใจ

* ได้รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 5 มิถุนายน 2564; ตอปรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2564

และให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และมีเสรีภาพทางวิชาการ 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาชีพ และกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น 5) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน คือ ผู้บริหารควรจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับโครงสร้างสนับสนุนชุมชนอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความถูกต้อง และตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน 6) ด้านภาวะผู้นำร่วม คือ ผู้บริหารควรเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานร่วมกันให้แก่ครู เพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : แนวทาง; การส่งเสริม; การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The purposes of this research were to study the needs of the promotion of being professional learning community of schools and present guidelines for the promotion of being professional learning community of schools under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 1 . The sample group used in the research consisted of school administrators and teachers under the KhonKaen Primary Educational Service Area Office 1 , with the total number of 337 people. The sample size was determined by calculating from the formula of Taro Yamane (1 9 7 3) using stratified random sampling method. The instrument used for data collection was 5-level rating scale questionnaire with content validity (IOC) of 0.80–1.00 and reliability of the whole questionnaire at 0.93. The statistics used to analyze data comprised percentage, frequency, mean, standard deviation, PNI modified index, Median and Inter Quartile Range.

The research results were found that:

1. The needs of being professional learning community of schools, in overall, were found that PNI_{Modifieds} index of the needs was 0.40, when considering each aspect, it was found that the aspect with the most needs was the cooperative team, followed by caring community, the aspect with the least needs was shared leadership.

2. Guidelines for the Promotion of Being Professional Learning Community of Schools were found that : 1) On aspect of collaborative team, the administrators should encourage teachers to participate in planning, participate in expressing opinions, participate in decision-making and participate in assessing team-work performance. 2) On aspect of caring

community, the administrators should encourage teachers to co-exist with an open cultural way, trust and respect for each other. 3) On aspect of learning and professional development, the administrators should encourage teachers to develop themselves on academic and professional aspect. 4) On aspect of shared vision, the administrators should encourage personnel and related persons to participate in setting a professional vision and goals for educational management to improve higher learning achievement. 5) On aspect of community support structure ,the administrators should perform an information technology system about community support structure which is efficient, accurate and meets the needs of users. 6) On aspect of shared leadership, the administrators should inspire teachers to work together to develop teaching and learning management by focusing on learners.

Keywords: Guidelines; Promotion; Being Professional Learning Community

บทนำ

การนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่จะขาดไม่ได้ก็คือ จะต้องมีการมีชุมชนแห่งวิชาชีพเกิดขึ้นในสถานศึกษานั้น เพื่อให้เป็นสถานศึกษาสำหรับการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิก ผู้ประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการให้ความดูแลและพูดถึงการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ตลอดจนงานทางวิชาการของสถานศึกษา และเนื่องจากครูส่วนใหญ่ในแทบทุกประเทศมักเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน ดังนั้นการมีชุมชนแห่งวิชาชีพเกิดขึ้นในโรงเรียนจึงช่วยคลี่คลายปัญหาดังกล่าว เพราะทำให้ครูมีโอกาสพูดคุยกับบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานของครู เช่น ผู้ปกครอง สมาชิกอื่นๆของชุมชน เป็นต้น แต่เหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้องมีการเปลี่ยนด้านโครงสร้างของสถานศึกษา ตลอดจนจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาอีกด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, 2560) ดังที่ผลการวิจัยของ Hord (1997) พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลดีทั้งต่อครูและนักเรียนคือทำให้ครูมีความรักและผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายความสำเร็จของการศึกษา ส่วนผลดีต่อนักเรียนคือทำให้อัตราการขาดเรียนลดลงนอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาของอเมริกา ค.ศ. 2013 – 2017 จากการศึกษาและเรียนรู้ในการเปรียบเทียบนโยบายและระบบการศึกษาของประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง อาทิ ประเทศฟินแลนด์ พบว่า ครูมีอิสระที่จะดำเนินการสอนและจัดกิจกรรมกับนักเรียน ประเทศแคนาดา (มณฑลออนตาริโอ) พบว่า ส่งเสริมให้ครู กล้าคิด กล้าทำ และมีความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน ทำงานเป็นทีม และประเทศสิงคโปร์ พบว่า มีวัฒนธรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การทำวิจัยร่วมกัน การพัฒนาการสอนร่วมกัน การสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน (เกศทิพย์ ศุภวานิช, 2560)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากยุคไร้พรมแดน ซึ่งในปัจจุบันสถานศึกษาได้ประสบปัญหา อาทิ 1) ด้านวิธีการเรียนการสอนของครู คือ (1) ครูขาดเทคนิควิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมที่ทันสมัย (2) ขาดครู ครูไม่ครบชั้น (3) ครูขาดทักษะด้าน IT และเทคโนโลยี และขาดสื่ออุปกรณ์ 2) ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน อาทิ (1) นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ (2) นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น 3) ปัญหาโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตเมือง พบว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ครูสอนด้วยวิธีการแบบเดิมๆ 4) ปัญหาโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขต ชนบท พบว่า ปัญหายาเสพติด ขาดสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ นักเรียนติดโทรศัพท์มือถือ ติดเกม (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ประสบปัญหา อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิทัศน์ร่วม อีกทั้งการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบทีมร่วมแรงร่วมใจแบบกัลยาณมิตร และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างสนับสนุนชุมชนยังไม่มากนัก อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 42.67 ปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 36.90 ร้อยละที่ลดลง 5.77 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 19.14 ปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 11.89 ร้อยละที่ลดลง 7.25 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 19.14 ปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 11.89 ร้อยละที่ลดลง 7.25 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2558 ร้อยละ 25.80 ปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 19.96 ร้อยละที่ลดลง 5.84 นอกจากนี้ผลการสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทักษะที่ประเมินด้านการคำนวณ พบว่า ปีการศึกษา 2558 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) คือ 43.00 ปีการศึกษา 2559 คือ 37.80 ร้อยละที่ลดลง 5.20 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2560) ดังที่ สิริภพ บุญยืน (2560) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การศึกษาปัญหาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษามีปัญหาการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 3) ด้านการทำงานร่วมกัน และ 4) ด้านโครงสร้างสนับสนุน ปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการบริหารงานในสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องทราบแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการบริหารให้กับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยขั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบร่างแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยขั้นตอนที่ 6 สรุปแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (การวิจัยเชิงปริมาณ)

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน และครู จำนวน 1,978 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 2,134 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 312 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 337 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

กลุ่มเป้าหมาย (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จำนวน 12 คน โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นตัวแทนโรงเรียนพระราชทาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และ 2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80 ถึง 1 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2555) ผลการตรวจสอบ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.93 แสดงว่ามีความเชื่อถือสูง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structural interviewing) นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก และเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก

วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในชั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และสถิติที่ใช้ตรวจสอบร่างแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	3.21	0.48	ปานกลาง	3
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	2.76	0.34	ปานกลาง	6
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	3.30	0.36	ปานกลาง	1
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	3.11	0.57	ปานกลาง	4
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	3.03	0.61	ปานกลาง	5
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	3.26	0.62	ปานกลาง	2
รวม	3.11	0.37	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม

($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.62) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.34)

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 2 สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา	สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.28	0.31	มาก	6
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.41	0.35	มาก	1
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.35	0.32	มาก	4
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.41	0.35	มาก	1
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.40	0.34	มาก	3
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.33	0.24	มาก	5
รวม	4.36	0.23	มาก	

จากตารางที่ 2 สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.35) และด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.34) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.31)

3. ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น (PNI _(Modifieds))	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	3.21	0.48	ปานกลาง	4.28	0.31	มาก	0.33	4
ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	2.76	0.34	ปานกลาง	4.41	0.35	มาก	0.59	1
ด้านภาวะผู้นำร่วม	3.30	0.36	ปานกลาง	4.35	0.32	มาก	0.31	6
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	3.11	0.57	ปานกลาง	4.41	0.35	มาก	0.41	3
ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	3.03	0.61	ปานกลาง	4.40	0.34	มาก	0.45	2
ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	3.26	0.62	ปานกลาง	4.33	0.24	มาก	0.32	5
รวม	3.11	0.37	ปานกลาง	4.36	0.23	มาก	0.40	

จากตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ รองลงมาคือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม

4. นำเสนอแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า 1) **ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ** (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการปฏิบัติงานแบบทีม (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันแบบทีมอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของผู้เรียน (3) ผู้บริหารควรกำหนดรูปแบบของทีมโดยมุ่งเน้นเป้าประสงค์ หรือพันธกิจเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างชัดเจน 2) **ด้านชุมชนกัลยาณมิตร** (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูอยู่ร่วมกันโดยมีวิถีลักษณะวัฒนธรรมแบบเปิดเผย มีความไว้วางใจและให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และมีเสรีภาพทางวิชาการ (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูลดความโดดเดี่ยวจากการปฏิบัติงานสอนในชั้นเรียน โดยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการ

ปฏิบัติงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร (3) ผู้บริหารควรส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรให้กับครูทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 และควรมีความสามารถในการบูรณาการเพื่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครูและวิถีชีวิตของชุมชน 3) **ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ** (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน และควรสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (3) ผู้บริหารควรส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่ครูให้เกิดการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู 4) **ด้านวิสัยทัศน์ร่วม** (1) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาชีพ และกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้ครูได้รับรู้ถึงภาพอนาคตของสถานศึกษาและทิศทางร่วมกันอย่างทั่วถึง (3) ผู้บริหารควรกำหนดการเห็นภาพและทิศทางร่วม เป้าหมายร่วม คุณค่าร่วม และภารกิจร่วม เพื่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 5) **ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน** (1) ผู้บริหารควรจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับโครงสร้างสนับสนุนชุมชนอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความถูกต้อง และตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน (2) ผู้บริหารควรมีโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาแบบไม่รวมศูนย์ อาทิ มีความยืดหยุ่น มีความคล่องตัว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (3) ผู้บริหารควรจัดสรรปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อาทิ สถานที่ ขวัญกำลังใจ และข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น 6) **ด้านภาวะผู้นำร่วม** (1) ผู้บริหารควรเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานร่วมกันให้แก่ครู เพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างภาวะผู้นำในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการร่วม และมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ (3) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำร่วมในการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลสูงขึ้น และผลการตรวจสอบร่างแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 4) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำร่วม พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีอรรถประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า มีค่าดัชนี (PNI_{Modifieds}) ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เท่ากับ 0.40 โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 4) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.59 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อาทิ ควรมีการปฏิบัติงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาร่วมกัน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดี และควรร่วมแสดงความยินดีเมื่อเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สีลา และวิเชียร รุ้อยินยง (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ 1) ด้านทีมและเครือข่ายการเรียนรู้ 2) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 3) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการความรู้ 5) ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม และ 6) ด้านการสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะมีความสามารถในการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ และควรทราบถึงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจให้กับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลวัต แสงสีงาม (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ลำดับที่ 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ลำดับที่ 2 ด้านการสร้างความหวัง ลำดับที่ 3 ด้านการสร้างควมไว้วางใจ และลำดับที่ 4 ด้านการสร้างศรัทธา ส่วนสภาพปัจจุบันของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังไม่สร้างความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างจริงจัง ไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การส่งเสริมการสร้างความเป็นภาวะผู้นำร่วมให้แก่ครู การขับเคลื่อนด้วยการปฏิบัติงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจยังไม่มากนัก อีกทั้งยังขาดความต่อเนื่องในการเปิดโอกาสให้ครูเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนา

ตนเองและพัฒนาวิชาชีพ หากผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเองและมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สีลา และวิเชียร รุ้ยนยง (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญาพร มหาฤทธิ์ และจิรวัฒน์ วรณโรจน์ (2562) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความพึงประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง มีการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อมุ่งสู่คุณภาพผู้เรียน ควรร่วมแรงร่วมใจในการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อค้นหาแนวทางในการปฏิบัติงานที่ตรงร่วมกัน ควรส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างชุมชนความเป็นกัลยาณมิตร และควรกำหนดโครงสร้างสนับสนุนชุมชนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระศักดิ์ เหมบุรุษ และวันทนา อมตาริยกุล (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สีลา และวิเชียร รุ้ยนยง (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชรา ศรีบุญ และวิเชียร รุ้ยนยง (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทยา สายแสงจันทร์ และนิดา เปี่ยมพิชนะ (2563) ได้ศึกษาการส่งเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น โดย

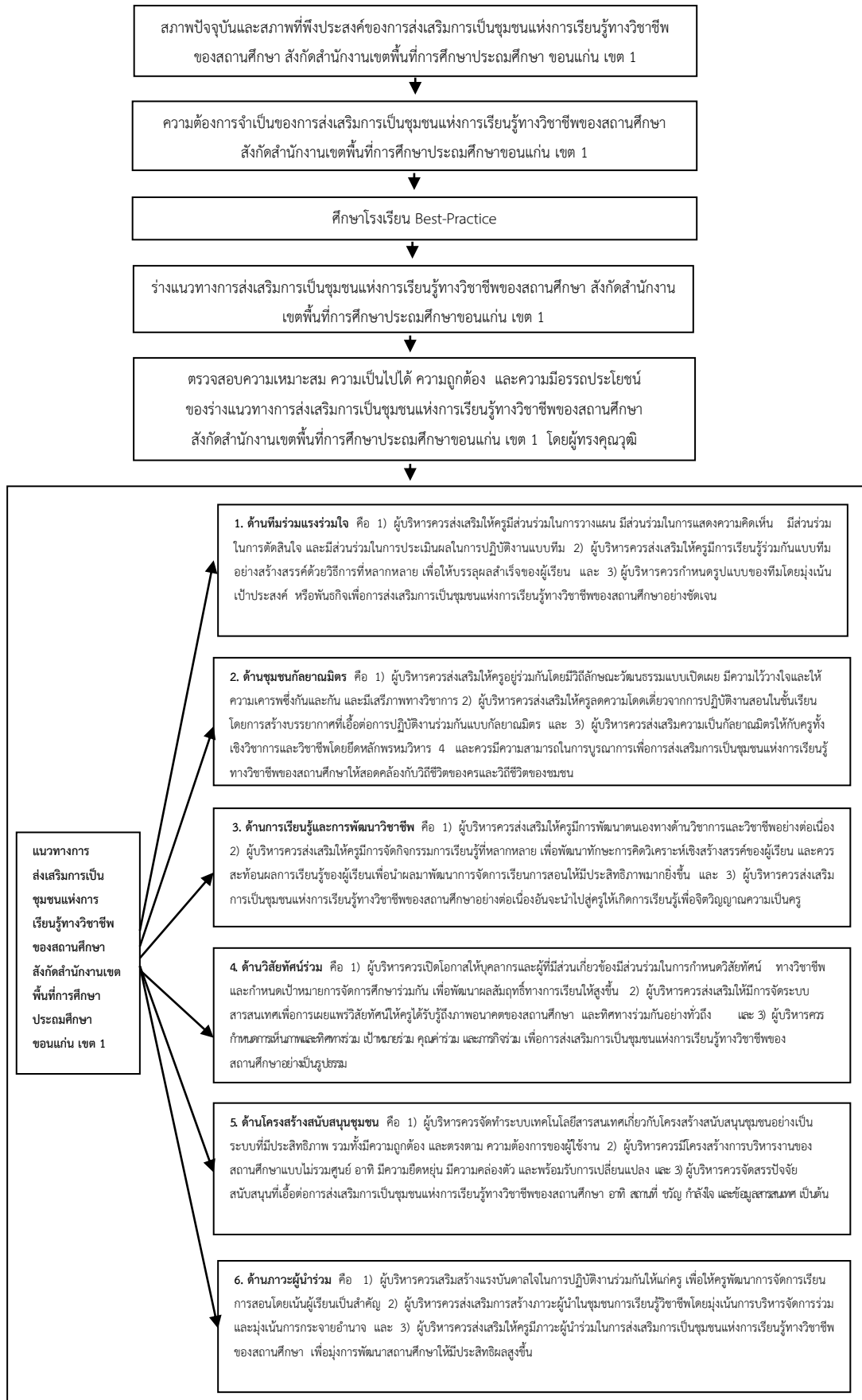
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Svanbjornsdottir, B. M., Macdonald, A., & Frimannsson, G. H. (2016) ได้ศึกษาการทำงานแบบทีมเพื่อจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนไอซ์แลนด์ใหม่ ผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างความร่วมมือที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานแบบทีม ควรสนับสนุนการฝึกสอนแบบเพื่อนเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสะท้อนถึงสิ่งที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Battersby, S. L. (2019) ได้ศึกษารูปแบบใหม่ ความร่วมมือของครูสอนดนตรี : วัฒนธรรม การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพภายในโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า การสนับสนุนและความเป็นผู้นำร่วมกัน ค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาวิชาชีพของครูสอนดนตรี

2. นำเสนอแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ผลการตรวจสอบร่างแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 4) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำร่วม คือ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีรรถประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.59 โดยมีแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ คือ (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการปฏิบัติงานแบบทีม (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันแบบทีมอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของผู้เรียน และ (3) ผู้บริหารควรกำหนดรูปแบบของทีมโดยมุ่งเน้นเป้าประสงค์ หรือพันธกิจเพื่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพร แสงสว่าง และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และอรรถประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยรวมความเหมาะสม ความถูกต้อง และอรรถประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ มีแนวทางการพัฒนา คือ 1) วางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายเดียวกัน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ร่วมกันวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข 3) ประเมินผลการปฏิบัติงานและตัดสินใจร่วมกัน 4) เรียนรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้และจัดการความรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมและอยู่ร่วมกันแบบวัฒนธรรมกัลยาณมิตร สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ จีระศักดิ์ เหมบุรุษ และวันทนา อมตาริยกุล (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่าแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ คือผู้บริหารและครูมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาแนวทางในการสร้างสรรค์งานร่วมกัน ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และมีการส่งเสริมระบบการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สีลา และวิเชียร รุ้ยนง (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมทีมและเครือข่ายการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องช่วยสร้างช่องทางการรวมตัวของคณะบุคคลเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะเครือข่ายให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้และมีการประสานความร่วมมือปฏิบัติงานหรือกิจกรรม โครงการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนด้านวิชาการ/กลยุทธ์ต่างๆ ระหว่างกันทั้งภายในและนอกองค์กรเพื่อสนับสนุนให้ทีมบรรลุตามวิสัยทัศน์หรือเป้าหมาย

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย สามารถสรุปองค์ความรู้เป็นกรอบภาพได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและการสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ เพื่อให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

1.4 จากการศึกษาด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ดังนั้นแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันแบบทีมอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแบบแผนการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.3 ควรศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

เอกสารอ้างอิง

เกศทิพย์ ศุภวานิช. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน .

จิระศักดิ์ เหมบุรุษ และวันทนา อมตารียกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม*. 8(3), 351-366.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). นนทบุรี : สำนักพิมพ์ เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- นนทยา สายแสงจันทร์ และนิยดา เปี่ยมพีชนะ. (2563). การส่งเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 9(1), 31-41.
- นุชรา ศรีบุญ และวิเชียร รุ้ยินยง. (2563). *แนวทางการส่งเสริมความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- บุญญาพร มหาฤทธิ์ และจิรวัดน์ วรณโรจน์. (2562). *ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติประจำปี 2562 ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 7 “เรื่อง Transformative Education for the Elderly; The meaning of Continuing Education” วันที่ 16 พฤศจิกายน 2562 วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย*.
- พลวัต แสงสีงาม. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11(1), 218-231.
- วัชรพร แสงสว่าง และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธ เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 7(9), 328-343.
- สันติ สีลา และวิเชียร รุ้ยินยง. (2563). *แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562. ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2560). *แนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0. จันทบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ*.

สิริภพ บุญยืน. (2560). แนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement (Internet)*. Southwest Educational Development Laboratory. Retrieved August 18, 2020 from <http://www.sedl.org/siss/plccredit.html>

Battersby, S. L. (2019). Reimagining Music Teacher Collaboration: The Culture of Professional Learning Communities as Professional Development Within Schools and Districts. *General Music Today*, 33(1), 15–23. Retrieved August 18, 2020 from <https://doi.org/10.1177/1048371319840653>

Svanbjörnsdóttir, B. M., Macdonald, A., & Frímannsson, G. H. (2016). Teamwork in Establishing a Professional Learning Community in a New Icelandic School. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 60(1), 90–109. Retrieved August 18, 2020 from <https://doi.org/10.1080/00313831.2014.996595>

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Harper International Edition.